

RESSENYA A JOAN MARIA FURIÓ VAYÀ, *INTRODUCCIÓ AL CARTOIXÀ DE JOAN ROÍS DE CORELLA*, VALÈNCIA: INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM – CENTRE VALÈNCIÀ D'ESTUDIS I D'INVESTIGACIÓ, 2018, 290 pp., ISBN: 978-84-7822-754-9

REVIEW TO JOAN MARIA FURIÓ VAYÀ, *INTRODUCCIÓ AL CARTOIXÀ DE JOAN ROÍS DE CORELLA*, VALÈNCIA: INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM – CENTRE VALÈNCIÀ D'ESTUDIS I D'INVESTIGACIÓ, 2018, 290 pp., ISBN: 978-84-7822-754-9

JACOB MOMPÓ
jacob.mompo@ucv.es
Universitat Catòlica de València

Joan Roís de Corella no ha estat mai un autor de lectura fàcil. La seua afectació lingüística –és a dir, la seua voluntat de recargolar la llengua i fer-la semblant al llatí, en molts aspectes– el va portar a crear períodes llargs i plens de frases subordinades, que sempre han fet difícil la seua intel·lecció. Fins al punt que alguns crítics del segle XX el van acusar de ser l'iniciador de la decadència de la nostra llengua en els espais literaris. Això sí: sense cap justificació perquè, entre altres coses, fins on sabem ara, Corella –tret de les seues obres profanes poètiques que s'han conservat en diferents manuscrits–, no fa l'efecte que fos un autor llegit per tothom. A no ser que la seua traducció del *Cartoixà*, és a dir, la traducció de la vida de Jesucrist que va redactar Ludolf de Saxònia, fora un *best-seller*. Dit açò, és evident que a Roís de Corella no se'l pot responsabilitzar, en cap cas, del pas

dels autors de llengua catalana al castellà, elecció lingüística que s'iniciaria just després de la seua mort i mentre el segle XVI avançava cap a una major integració de les nostres terres en el projecte imperial hispànic.

Al marge d'aquestes reflexions inicials, ens trobem ara davant un dels estudis més importants que s'han publicat recentment –i ens referim a treballs com els del professor Josep Ll. Martos o els d'Antoni López Quiles–, que s'ocupen de Joan Roís de Corella. I, en aquest cas, sobre la seua tasca de traductor de llatí.

Joan M. Furió Vayà, professor de la Universitat Catòlica de València, és, segurament, un dels qui millor coneix, ara mateix, Corella, atés que, juntament amb Vicent Garcia Peris, Jordi Oviedo i Josep Antoni Aguilar, s'ha ocupat de l'edició de la *Vita Christi* ja esmentada. A més, es va doctorar per la Universitat de València amb la tesi *El Terç del Cartoixà de Joan Roís de Corella. Estudi i edició*, on s'analitza acuradament la tasca de traductor portada avant pel cavaller valencià.

Ara, deutor d'aquella magna obra, apareix, de la mà de la Institució Alfons el Magnànim-Centre Valencià d'Estudis i d'Investigació, aquest volum que ens ocupa i que conté una sèrie de capítols en què Furió va desgranant un seguit d'anàlisis i reflexions al voltant de la figura de Corella, del seu *Cartoixà*, de la forma de traduir i amplificar que té el valencià sobre el text del de Saxònia i, encara, sobre l'edició de l'obra de Corella.

Així, després de la «Introducció» (pp. 9-14), l'autor inicia el capítol «El Corella conegut i el revelat» (pp. 15-47), on aporta de manera sistemàtica una llista profusa d'estudiosos que han treballat diferents aspectes de l'obra i la vida de Joan Roís de Corella. Aquest apartat conjuga de manera encertada un repàs biogràfic de l'autor del *Cartoixà* amb una selecció acurada dels autors i treballs hi han aportat llum.

El següent gran bloc del volum porta per títol «Ludolf de Saxònia i la *Vita Christi*» (pp. 49-74) i en aquest Furió ens ofereix dades sobre el saxó: la seua vida, les seues obres i, en especial, el seu text sobre la Vida de Jesucrist. Totes aquestes consideracions se'ns presenten de manera sintètica, però amb profunditat, per tal que el neòfit pugua entendre de què s'està parlant. La *Vita Christi* del cartoixà Ludolf és, doncs, analitzada i presentada com el que va ser: un gran èxit per a l'espiritualitat medieval. El context en què va aparèixer, la seua estructura, la difusió d'aquella obra a Europa i, més concretament, a la Corona d'Aragó, són temes tractats amb rigor i amb una gran profusió de detalls que reforcen les afirmacions que realitza l'autor, com, per altra banda, es pot veure en la resta de l'obra.

Un tercer apartat, i el més important, és el dedicat pròpiament a Corella i el *Cartoixà* (pp. 75-246). En aquest bloc trobem notícies i reflexions sobre les edicions del *Cartoixà*, el context en què s'origina l'obra –els impressors, els editors i el dedicatari– i una anàlisi de la seua estructura i del seu contingut: la distribució temàtica i capitular dels llibres, la conformació del volum i la seua datació, les diverses fases del treball i de l'edició, etc., així com les tècniques d'adaptació sobre l'obra llatina,

la recuperació de textos de l'Escriptura Sagrada i, especialment, del Psalteri –que també va traduir Corella–, i, encara, aspectes tan decisius en l'obra de Corella com l'hermenèutica bíblica, la secció que més individualitza el text del valencià respecte de l'obra del saxó, allò que converteix el *Cartoixà* en quelcom més que una mera traducció del text de Ludolf. Això mateix es manifesta en la manera amb què el nostre teòleg va saber adaptar l'exegesi de Ludolf de Saxònia i també descartar totes aquelles gloses poc profitoses, a parer de l'autor, per al destinatari final del seu text: el fidel valencià. Furió, doncs, ressalta aquesta individualitat del text produït pel cavaller Roís de Corella que acabà refugiant-se en una cel·la monacal.

Les reflexions sobre aquest esperit eminentment pràctic amb què Corella impregna el seu text queden paleses a les conclusions finals (pp. 247-258), capítol que clou aquest estudi de Joan Maria Furió, on l'autor fa una valoració global.

Finalment, es troba un apartat ben profús sobre la bibliografia emprada. Es tracta, sens dubte, d'una obra necessària per tot aquell que vulga aproximar-se al *Cartoixà* i caminar segur, amb passes fermes, en la lectura del text corellà.